

Ljudski tednik.

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Cena za Jugoslavijo: 20 Din za celo leto.

Za inozemstvo 50 Din za celo leto.

Posamezne številke stanejo po 1 Dinar.

Uredništvo in upravništvo:

Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

== Rokopisi se ne vračajo. ==

Po katoliškem shodu.

Minuli so dnevi V. katoliškega shoda v Ljubljani. V nedeljo si je ogledal sprevid udeležencev katoliškega shoda tudi kralj Aleksander s princem Arzenom in se udeležil tudi svečanosti na Kongresnem trgu, kjer je bil predmet velikim ovacijam slovenskega ljudstva. Po oficijelnem delu svečanosti in pred govorom dr. Brejca se je kralj zopet odpeljal nazaj na Bled. Prav je, da se je kralj udeležil te manifestacije slovenskega katoliškega ljudstva. Pokazal je ponovno kot najvišji čuvar ustave kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, da ni samo kralj Srbov, temveč tudi Hrvatov in Slovencev, vseh državljanov katerekoli zakonito priznane veroizpovedi. In slovensko ljudstvo je ob tej priliki navdušeno manifestiralo za sv. pisemsko načelo: »Bogu, kar je božjega, kralju, kar je kraljevega!«

Ob tej priliki se nehote pojavlja vprašanje, kdaj so imeli prav politični voditelji slovenskega katoliškega ljudstva, ki reklamirajo katoličanstvo samo zase, ali takrat, ko so skrivaj in očitno gojili med našim ljudstvom republikanstvo, ali sedaj, ko so povabili kralja, da da manifestaciji slovenskega katoliškega ljudstva s svojo prisotnostjo čim večji sijaj. Ljudstvu pa priliko, da manifestira za monarhijo. Katoličanstvo je samo eno, in katoliška morala je samo ena, v zasebnem in javnem življenju, kar gospodje tudi sami uče (seveda samo uče!), zato je gornje vprašanje tembolj upravičeno.

V tem primeru vidimo upravičenost očitka dvojne morale klerikalizma, ki nima s katoličanstvom in

katoliško vero nič skupnega, ker dvoje vrst katoličanstva ni in ne more biti.

Slovensko ljudstvo se je udeležilo katoliškega shoda, ker ga je smatralo res za katoliškega in ker je ob tej priliki hotelo vnovič manifestirati za katoliške ideje in načela. To katoličanstvo pa, ki je resnično, izrabljajo gotovi ljudje za svoje politične in osebne namene, kar ravno imenujemo klerikalizem in kar tudi ni v zmislu okrožnic najvišjega poveljarja katoliške Cerkve, sv. Očeta, ki pravi v svojih okrožnicah, naj se vsi oni, ki predstavljajo v katerikoli obliki verske interese, drže pravil najstrožje previdnosti in se izogibajo tudi samo videza pripadanja kaki politični stranki in podpiranja iste.

Nas tu ne moti izjava dr. Korošca na sobotnem pozdravnem večeru v hotelu »Unionu«, v kateri povdarja, da nima SLS na tem shodu nobenega privilegiranega stališča in da SLS niti na shod ni bila vabljena. Ta izjava je navadna demagogija, ker hoče le prikriti dejanjsko stanje. Vabila na katoliški shod v Ljubljano so prinesla le glasila dr. Koroščeve stranke, ker jih drugam, razen oficijelnim zastopnikom vlade, sploh poslali niso. Iz tega je jasno razvidno, da reklamirajo katoličanstvo samo zase, ker hočejo zbuditi videz, da so samo oni dobri katoličani, da bi reklo verno katoliško ljudstvo: »Aha, to so pravi katoliški možje, za temi pojdemo!«

V tem vidimo zopet ono dvojno moralo, znak klerikalizma, ki govori drugače in drugače dela. Vprašanje je, če je to v korist pravi katoliški stvari?

Dasi protestiramo proti tem škodljivim in nemoralnim izrast-

kom v javnem življenju katoliškega ljudstva, želimo iz srca, da bi ta katoliški shod imel za posledico preporoditev duš v zmislu onih svetih načel in resne, za katere je trpel in umrl Kristus in katere zastopa kot edino pravomočno razsodišče na svetu, vrhovni poveljar Cerkve, sv. Oče.

Zato nas veseli kljub vsemu ugotovitvam glavnega urednika »Slovenca«, duhovnika g. Smodeja, ki je na zborovanju odseka za lepóslovje, znanost in umetnost izjavil, da »za naše časopisje obstoja le ena obveznost, ki pa je blagodejnega vpliva in absolutno potrebna, obveznost desetih božjih zapovedi.«

In kako izpolnjuje to »naše« časopisje, ki se imenuje »katoliško«, deset božjih zapovedi? »Slovenec«, »Domoljub«, »Straža« in vse drugo politično časopisje SLS, ki vedno trdi, da je katoliško, laže in ubija duše z obrekovanjem. In vodilni uredniki teh listov so duhovniki!

Mi smo svoječasnó že zapisali o tej »katoliški« morali nastopno:

»Svetnik Frančišek Saleški, ki se še danes imenuje z največjim spoštovanjem ne le od katoličanov, temveč celo od drugovernikov svoje nekdanje škofije in okolice, je dejal, da zagreši obrekovalec trojni umor. Prvega proti sebi, ker umori svojo dušo. Drugega proti poslušalcu, ker zamori njegovo dušo. In tretjega proti obrekovanemu, ker ubije njegovo poštenje pred ljudmi in s tem njegovo družabno življenje.

SLS je pa pravi mojster v tem trojnem ubijanju. Naj se le vzame v roke njeno časopisje. Cela žurnalistika te tako »moralne« stranke je zasnovana na najpodlejše obrekovanje. Neštetokrat se je to že doglalo pred sodiščem in še številnej-

ši so slučajji, ki ostanejo pred svetno sodnijo nekaznovani, ker se ne oglasi tožnik, ki rajše tiho nosi svojo bol, kot da bi se potepal po sodnijskih dvoranah in iskal zadoščenja od grešnega jagnjeta, ki krije za mesečno plačo neznanke podlosti svojih krušnih gospodarjev.»

G. Smodej pravi dalje kot referent o »katoliškem« časopisju: »Naše časopisje mora služiti izobrazbi v duhu resnice in mora zato zatirati laž. V tem grešijo informatorji, na katere se mora časnikar zanašati.« Z vso odločnostjo zahteva referent potrebno obzirnost do osebnega dostojanstva političnega nasprotnika. »Naš boj ne velja osebam kot takim, marveč načelom, osebnostim pa le v toliko, kolikor ne nastopajo kot osebnosti, marveč kot nositelji idej. Katoliško časopisje mora nadalje služiti ljudskemu blagru, ne pa ljudskim strastem in samoljubnostim.«

Tako je! Podpišemo! Vprašamo pa, ali tudi tako ravnate? Če ste res katoličani in če izpolnjujete res deset božjih zapovedi, denite roko na srce in recite: »Mea culpa, mea maxima culpa!« Dokler pa tega ne boste rekli in dokler ne boste popravili storjenih krivic, kar zahteva od vas katoliška vera, za katero javno manifestirate, vam ne verjamemo in vam ne moremo verjeti!

Važna pa je ugotovitev, kakšno mora biti časopisje, ki naj služi slovenskemu katoliškemu ljudstvu. Mi smo vedno pobijali laž in demagoško varanje ljudskih množic po takozvanem »katoliškem« časopisju in če bo imel minuli katoliški shod v tem oziru le nekoliko uspeha, nas bo to iskreno veselilo, ker bi ne bilo samo v prid ljudstvu, temveč tudi katoliški Cerkvi sami, ki je dovolj trpela na ugledu radi ljudi, ki nosijo katoličanstvo na jeziku samo takrat, kadar gre za to, da izvabijo radi strankarskih in osebnih interesov verno slovensko katoliško ljudstvo v svoj tabor.

V ostalem pa, vaša stvar, vaša odgovornost! Naše slovensko katoliško ljudstvo je pregloboko verno, da bi se dalo trajno varati od raznih političnih laži-katolikov!

Pred otvoritvijo III. ljubljanskega velesejma.

Povojna doba je prinesla mednarodnemu trgovskemu in industrijskemu svetu novo institucijo velesejmov. Skoraj bi lahko rekli, da so se pojavili velesejmi po vojni, kakor gobe po dežju. A vendar ni to nobena nova stvar, temveč je vzrasla iz starih srednjeveških sejmov in iz novodobnih svetovnih razstav, prilagajajoč se modernemu času in izpremenjenim povojnim gospodarskim razmeram.

Sejme je poznal že zgodnji srednji vek, ko je trgovec prepeljal svoje blago iz kraja v kraj in jo na licu mesta prodajal. Ta tip sejmov se je ohranil še do danes. Na sejme, kakor jih imamo redno tudi v vseh večjih trgih na Slovenskem, pripelejo prodajalci svoje blago, si postavijo stojnice in prodajajo svoje izdelke na licu mesta. A izmed vseh teh sejmov so le nekateri zasloveli po vsem svetu, naj omenim izmed njih slavna starodavna sejma v Leipzigu na Nemškem in v Nižjem Novgorodu v Rusiji, na katerih so se zbirali redno vsako leto trgovci iz vseh delov sveta.

A že v osemnajstem stoletju vidimo zraven sejmov nov pojav — razstave. Prvotno so se omejele te razstave na posamezne dežele in so služile v prvi vrsti industrijskim svrham. Prvo tako razstavo imamo zabeležiti leta 1756. v Londonu, potem so sledile razstave v Pragi (1791. l.), v Berlinu (1844. l.) v Münchnu itd. itd. V drugi polovici devetnajstega stoletja imamo vedno več takih razstav in v isti dobi se pojavljajo že prve mednarodne razstave (prva je bila v Londonu leta 1851), ki se proti koncu stoletja vedno množijo, dokler ne dosežejo s svetovno razstavo v Parizu l. 1900. svoj vrhunec. Ta poslednja razstava je izkazala 60.000 razstavljalcev, ki so pripadali 40 različnim državam, in 48 milijonov obiskovalcev. To je bil vrhunec in lahko menda tudi rečemo, najsijajnejši zaključek one dobe, ko je tekmoval ves kulturni svet s svojimi izdelki v plemeniti borbi na javnem prostoru, ko je razkazoval sosed sosedu svoje bogastvo in svoje zmožnosti, ko se je navzel drug od drugega novih vidikov in novih idej ter odnesel vsak v svojo domovino novo podbudo.

Velika uničevalka vojna je tudi na tem polju temeljito podirala. Mednarodni sejmi, mednarodne razstave so izginile, saj drugače tudi ni bilo možno v dobi, ko ni poznal sosed več sosedu, temveč le sovraž-

nika. Tako je vojna uničila tudi mednarodne trgovske vezi. Nastale so nove države in gospodarski krogi so bili na mah postavljeni pred povsem nove naloge. Stare gospodarske enote so razpadle in nastale so nove skupine, ki so imele čisto druge gospodarske potrebe nego poprej. V eno skupino so se družile pokrajine, ki so si bile poprej le idejno blizu, a gospodarsko čisto tuje. Kaj je vedel n. pr. po združenju Slovencev, Hrvatov in Srbov v lastno državo slovenski industrijalec in trgovec o gospodarskih potrebah južne Srbije, kaj Srb o slovenski industriji?! Toliko kot nič! Vrhutega pa so bili vsi mednarodni trgovski stiki prekinjeni in tako so stali vsi gospodarski krogi pred alternativo: delati brezglavo in propasti ali pa pokazati svetu, kaj zmore sam in pogledati v svet, kaj zmorejo drugi. Gospodarski krogi so si zbrali edino možno drugo pot in tako so nastali mednarodni vzorčni velesejmi kot nujna posledica povojnega gospodarskega življenja.

Že iz tega, kar smo dozdej povedali, je deloma razvidna razlika med sedanjimi mednarodnimi vzorčnimi velesejmi na eni in med predvojnimi sejmi in razstavami na drugi strani. Vojna je izpremenila lice vse Evrope, izpremenila je vse gospodarske razmere in tem novim razmeram so se prilagodili velesejmi.

Predvojne razstave so imele velik izobraževalen pomen. Videli si n. pr., kako nastane naravnost pred tvojimi očmi pero, s katerim pišeš, videli si kako nastane iz slame klobuk, ki ga nosiš na glavi itd. itd. Vsa izprememba iz surovine do izgotovljenega predmeta je bila v posameznih fazah razvrščena pred tvojimi očmi. Tako je lahko tovarnar, ki je izdeloval iste predmete, dobil na taki razstavi novo podbudo, novo idejo za izboljšanje svojega obrata. Razume se seveda, da so imele te razstave tudi velik trgovski pomen. Razen tega pa so bile vsaj velike razstave združene z umetniškimi prireditvami, tako da ni bil njih pomen le trgovsko-industrijski, temveč splošno kulturni in jih vsled tega niso posečali samo trgovci in industrijalci, temveč vsi krogi izobraženstva, tudi oni krogi, ki niso imeli s trgovino in z industrijo nobenih stikov.

Predvojni sejmi in današnji običajni sejmi imajo s povojnimi mednarodnimi vzorčnimi sejmi marsikaj skupnega, a se vendarle tudi v marsičem razlikujejo. Na obeh vrstah sejmov se ponuža

blago, ki išče kupeca. Na obeh sejnih stojita v ospredju prodajalec-izdelovatelj, ki ponuja svoje blago in kupec, ki ga kupuje. A na običajnih sejnih je to blago nakopičeno zraven prodajalca in ta ga da kupcu neposredno v roke. Kupec je običajno istočasno konsument. Na modernih **vzorčnih** velesejnih pa ima izdelovatelj-prodajalec le **vzorke** zraven sebe in kupec ni običajno konsument, torej oni, ki blago sam potrebuje, temveč **trgovec**, ki si vzorce ogleda in sklene na podlagi teh vzorcev kupčijo z izdelovateljem, ali mu sporoči pozneje svoje naročilo. Vzorčni sejmi so torej predvsem industrijsko-trgovskega pomena. Industrialec razkazuje svoje vzorce, trgovec jih naroči in šele potem njega pridejo konsumentu v roke. V Londonu n. pr. so izvedli ta industrijsko-trgovski princip celo tako daleč, da imajo vzorčne sejme, kjer razstavljajo samo veleindustrijalci in kamor imajo dostop samo trgovci na debelo. razume se, da je pri nas nemogoče izvesti ta princip do take skrajnosti. Naši vzorčni velesejmi se morajo ravnati po naših razmerah in radi tega najdemo zraven velike tovarne tudi malega obrtnika. Ker pa nimamo še sami dovolj močno razvite industrije, bomo našli tudi izdelke iz inozemstva.

Iz tega, kar smo povedali dozdej o vzorčnih sejnih pa sledi že marsikaj o pomenu ljubljanskega velesejma za našo državo in za Slovenijo.

Naša država je predvsem agrarna država. Izmed vseh pokrajin pa ima Slovenija najbolj razvito industrijo in pasivnost Slovenije glede prehrane nas sili naravnost v to, da se industrijsko razvijemo, da razširimo že obstoječa industrijska podjetja in da ustanavljamo nova. Tako je tudi čisto naravno, da je baš **Ljubljana** l. 1921. priredila prvi velesejem, kateremu so sledili potem drugi (Zagreb, Maribor itd.). Našim industrijskim izdelkom pa je treba najti tudi kupce. To je prva naloga ljubljanskega velesejma. Pokazati manjindustrijskim krajem naše kraljevine, kaj lahko kupijo na domačih tleh, kaj jim ni treba več naročevati za drag denar iz inozemstva! Privabiti kupce iz vseh delov naše države!

Z razpadom stare monarhije je dobilo gospodarsko življenje Slovenije povsem novo lice in nove naloge. Številna industrijska podjetja, ki so bila preje v tujih rokah, so prišla v našo last, a izgubili smo odjemalce in teh je treba na novo

iskati v manj industrijskih krajih naše kraljevine. »Spoznaj samega sebe!« — ta slavni grški izrek bi lahko bil tudi napis nad vhodom k ljubljanskemu velesejmu. Spoznajte bratje od onstran Sotle, da vam ponuja slovenska delavnost marsikaj, kar potrebujete doma, česar vi nimate in s čimer lahko zadovoljite potrebe svojih odjemalcev. Saj pred vojno nismo imeli večjih gospodarskih stikov s Hrvatsko in s Srbijo. Novo gospodarsko enoto je treba zdaj šele ustvarjati, treba je vse rečice in potoke združiti v močno reko.

Ljubljanski vzorčni velesejem je **mednaroden**. Naša mlada industrija še ne pridoluje vsega tega, kar potrebujemo doma, radi tega smo navezani na uvoz iz inozemstva in inozemska industrija bo ponujala na sejmu tiste izdelke, ki jih sami še ne zmoremo. Podbuda in vzgled podjetnim domačim industrijem, kje je treba na novo zasaditi lopato in kakšna podjetja bi kazalo pri nas ustanoviti.

V težkih časih je bil otvorjen prvi ljubljanski velesejem, v težkih časih se nahajamo ob otvoritvi III. velesejma. Pomanjkanje denarja, izredno visoki odstotki za potrebne kredite in težki življenski pogoji, v katerih živijo velike plasti konsumentov, tlačijo delavnost naše industrije, ponekod se oglašajo že nezaposleni v vedno večjem številu. Treba je najti vedno zopet nove odjemalce, treba bo konkurirati tudi v inozemstvu, treba bo privabiti kupce iz daljnih krajev, da bomo lahko korakali na začrtani poti.

Ali pa je Ljubljana res primereno mesto za mednarodne sejme, ali se morebiti »dolga vas« ne šopiri samo s pavovim perjem?! Uspehi prvih dveh velesejmov nam pričajo, da se naši gospodarski krogi niso varali, ko so pred dvema leti pogumno stopili na dan. Res, da je Ljubljana skoraj ob meji, res, da je Zagreb mnogo bolj v središču naše države, a vendar ima Ljubljana zveze na vse strani, ima zveze z inozemstvom in z morjem in je središče industrijsko najbolj razvite pokrajine v naši državi. To nam jamči, da ne bodo zaostali uspehi bodočih sejmov za onimi predlanskega in lanskega leta. Prepričani smo tudi, da bo znalo vodstvo ljubljanskega velesejma pridobiti vedno nove razstavljalce in posetnike iz tu- in inozemstva in da se bo razširil glas o ljubljanskem mednarodnem sejmu daleč izven mej naše domovine v prosep Ljubljane, Slovenije in države.

Politični pregled.

Zadnji čas je bilo v ospredju vprašanje, kaj počne Stjepan Radič, vodja hrvatske republikanske seljačke stranke, v inozemstvu. Listi so poročali, da je Radič skušal doseči v Londonu, da bi ga sprejela predsednik angleške vlade Baldwin in minister za zunanje zadeve lord Curzon. Z obeh mest pa so mu odgovorili, da se angleški ministri ne žele vmešavati v notranjo politiko kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev in da zaradi tega ne smatrajo za oportuno, da bi se z Radičem dogovarjali. Kakor poročajo listi, je Radič naletel na enak sprejem v uredništvu londonskega lista »Times«. Radiča je sprejel glavni urednik »Timesa« in ga poslušal. Ko je Radič ponovno zaprosil za sprejem, mu je glavni urednik odgovoril, da se mu ne zdi potrebno, še enkrat se sestati z njim, ker mu je Radič že enkrat vse razložil. Angleški list »Near East« piše, da Radič ne more pričakovati velike koristi od svojega poseta v Angliji. Angleško javno mnenje ima sicer simpatije za blažji centralistični sistem, kakor je predviden v sedanji ustavi SHS., toda na drugi strani angleško javno mnenje nima simpatij za republikanizem, niti potrpljenja za intransigentno politiko, ki se poslužuje jadikovanja in pretiranega jezika ter zahteva nemogoče, mesto da poizkuša pameten sporazum. Radičevi pristaši bodo odločili, ali je Radičeva odsotnost koristna za njihovo stvar ali ne. Morda upajo, da se bo ta vpliv povečal z ustvarjanjem osebnih zvez med Radičem in britansko vlado. Te kombinacije je treba odločno razčistiti, ker se Britanija ne želi vmešavati v notranjo politiko kraljevine SHS. V njenem interesu je, da kraljevina SHS sama izgubi politična nesoglasja in doseže stvarno edinstvo ter da začne z gospodarskim napredkom. »Manchester Guardian« pravi, da je Radič uvaževanja vreden mož, ki se že od davna bavi s politiko in ki je zadnja leta postal zastopnik neodvisne Hrvatske in zagovornik federalističnega ustroja države SHS proti srbskemu centralizmu. Radič naglašja, da je bila sedanja ustava hrvatskemu narodu usiljena in jo je zato zavrzel. Srbi so ga zaradi tega zaprli kot protidržavnega agitatorja, toda njegove ideje so dobile oporo v narodu in na protest Hrvatov je bil izpuščen na svobodo. Od tedaj je vse močnejše republikan-

sko gibanje med hrvatskim narodom.

Po poročilih iz Budimpešte poslovni odpravnik angleškega poslanstva odločno zanika vse vesti, da bi bilo dalo poslaništvo Velike Britanije vizum in potne dokumente Stjepanu Radiću za njegovo potovanje v London. Belgrajska vlada je izdala o tej zadevi komunike, ki pravi: »Zadnje dni so budimpeštanski listi priobčevali razne vesti o korakih naše vlade proti angleškim diplomatskim uradnikom v Budimpešti in proti uradnikom angleškega konzulata v Zagrebu, in sicer v zadevi Radića. Pobllašeni smo izjaviti, da ne samo, da ni bil storjen noben korak v tem smislu, ampak da tudi v uradnih krogih nihče ni mislil na tak korak, ker se obče ni sumilo o pravilnem postopanju angleških uradnikov. Tendence mažarskih listov je, da priobčujejo razne izmišljotine o naši državi.«

Namestnik ministrskega predsednika dr. Velizar Janković je pretekli teden v Belgradu izjavil novinarjem, da posveča vlada Radićevemu postopanju vso pozornost. Podvzela je vse potrebne korake, da se vsem osebam, ki delujejo proti obstoječemu zakonitemu stanju v državi in sploh proti interesom naše države, pokaže strogost zakonov. Tej zakoniti odgovornosti se ne odtegne nihče, pa naj zagreši krivico v državi ali izven nje, sam ali v družbi.

Minister dr. Velizar Janković je bil minule dni tudi v Ljubljani na katoliškem shodu, na katerega je prišel tudi predsednik narodne skupščine Ljuba Jovanović. Ob tej priliki so se pojavili v časopisju, zlasti v belgrajskih listih, glasovi o razkolu med dr. Koroščevo stranko in Radićem. Belgraj. »Politika« poroča o pogajanjih zastopnikov radikalne stranke v Ljubljani z zastopniki SLS glede vstopa v vlado. »Politika« piše med drugim: »Ali se bo radikalom posrečilo najti več skupnih točk s klerikalci, bo odvisno od sprejetja radikalnih predpogojev, katere je g. dr. Janković priobčil g. dr. Honjecu ob priliki njegovega prihoda v Beograd. Ako se poleg vsega tega upošteva še držanje dr. Korošca v Ljubljani napram kralju in predstavnikom vlade, se lahko predpostavlja, da je na tem prvem sestanku dr. Jankovića z dr. Korošcem moralo priti do nekega sporazuma, četudi ni potrebno, da bodi ta sporazum tudi končnoveljavjen, ker to, o čemur se je dr. Janković razgovarjal z dr. Ko-

rošcem, mora dobiti odobrenje tudi v plenumu sedanje radikalne homogene vlade, ki upa, da bo tudi radikalni klub odobril novo politično orijentacijo. V vsakem slučaju bo ta dogodek velikega pomena. Popolna ločitev slovenskih klerikalcev od Zagreba bo konsolidirala ne samo položaj vlade, temveč tudi splošni položaj v državi. Osamljeni in zmedeni vsled Radićevega bega se bodo pristaši Hrvatske Republikske Seljačke Stranke videli v nepričakovanem položaju. Ker ni razloga dvomiti v resnost energičnih mer, ki jih vlada pripravlja proti zagrebškimi separatistom, si moramo biti na čistem o tem, da lahko v kratkem času nastane važen preokret pri sedanjih voditeljih hrvatskega naroda.«

Godi se torej to, kar smo mi že davno napovedali. Tudi radikalna »Tribuna« prinaša razgovor svojega dopisnika z nekim vplivnim članom dr. Koroščeve stranke, ki je izjavil, da izstopi SLS iz federalističnega bloka in prične samostojno akcijo. Listi SLS molče, iz česar se more sklepati, da je dr. Korošec pripravljen zapustiti Radića, kajti molčeči pritrjuje. Z ozirom na šviga — švaga — politiko SLS, je to tudi pričakovati, dasi je dr. Korošec še začetkom julija zatrjeval na seji vodstva SLS, da bi bilo taktično slabo, ako bi šla SLS mimo Zagreba.

Kakor vsa znamenja kažejo, bomo kmalu videli klerikalne republikance in avtonomiste pri vladnih jasliah. Mi jim le želimo dober tek, zakaj pri zobjanju vladnega ovsa in koruze vsaj drugih ne bodo zmerjali s srbskimi hlapeci.

Pogajanja med Jugoslavijo in Italijo. Zunanje ministrstvo je uradno objavilo, da je že italijanska »Agenzia Stefani« demantirala vest, da se je naši vladi stavil ultimat za rešitev reškega vprašanja. Italijanska vlada je samo želela, da paritetna komisija konča svoje delo do konca tega meseca. Tudi naša vlada želi, da se to vprašanje reši čimprej. Očitki italijanskega tiska, da se rešitev z naše strani zavlačuje, so neosnovani. Paritetna komisija dva meseca sploh ni delala, ker so se pogajanja vodila direktno med vladama. Seje so se nadaljevale dne 2. avgusta t. m., 8. avgusta pa je italijanska delegacija izročila svoj zadnji predlog z izjavo, da se seje nadaljujejo dne 21. t. m., da more jugoslovanska delegacija stopiti v stik s svojo vlado. Naša delegacija ni takoj odpotova-

la, ker je morala dobiti prej gotova pojasnila od Italijanov. Dne 17. avgusta so Antonijević, dr. Ribač in Rašić odpotovali v Aix les Bains in poročali ministrskemu predsedniku Pašiću in zunanjemu ministru dr. Ninčiču. Naši delegati so se vrnili 22. avgusta v Rim ter se je po osebnem sestanku šefov obeh delegacij vršila 24. t. m. oficijelna seja. Ne more torej biti govora o zavlačevanju, marveč so pogajanja v kratkem času precej napredovala. Prvotna ostrina se je precej oblažila. Položaj naše delegacije je toliko težji, ker more samo brzojavno občevati s svojo vlado in samo izjemoma priti z njo v osebne stike, dočim se italijanska delegacija po vsaki seji razgovarja z vsemi kompetentnimi faktorji. Končno pa tudi italijanska delegacija sama ni mogla pričakovati, da se bodo njeni predlogi od 8. t. m. sprejeli brez diskusije. Naša delegacija v Rimu in njen predsednik dr. Ribač uživa zaupanje vlade ter so neosnovane vesti o zamenjavi g. dr. Ribača. — Kakor se poroča, je naša vlada odgovorila italijanski, naj prevzame za eno leto paritetna komisija upravo reške države, dokler se ne uredi statut reške države. Ako se tekom enega leta ne bi dosegel popolnen sporazum o Reki, bi se dal problem v razsojo predsedniku švicarske republike v smislu rapalske pogodbe. V tej točki se strinja odgovor naše vlade z Mussolinijevim predlogom. Politično in administrativno oblast bi prevzela paritetna komisija in ne Italija, kakor zahteva Mussolini. Upravo železnice in pristanišča bi izvrševala paritetna komisija, pristanišči Baroš in Delta pa ostajata pod suvereniteto kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev brez vsake omejitve od dne podpisa sporazuma o Reki.

Nemčija. Nemški kancelar dr. Stresseman je imel pretekli teden pri neki prireditvi nemške industrijsko-trgovske zveze važen političen govor, v katerem je opozarjal na ukrepe vlade, da ustanovi devizni fond, stabilizira marko in sanira državne finance. Kljub strogim odredbam glede imovinskih pravic pa je sanacija državnih financ nemogoča, ne da bi bili prej rešeni zunanjepolitični problemi. Za svobodo nemške zemlje, za ohranitev nemške suverenosti, za konsolidacijo nemških razmer se vladi ne zdi prevelika žrtev, ako ponudi del nemškega gospodarstva kot produktivno jamstvo za izvršitev nemških reparacijskih obveznosti. Ker francoska vlada goji iskreno

misel, da dobi pozitivno jamstvo za nemške dajatve po preteku moratorija, bi pač lahko našla pot k sporazumu z Nemčijo. Ta pot pa ne sme biti ločitev Poruhrja in Porenja od Nemčije. Za Nemčijo ne obstoji nobeno porensko vprašanje, ki bi ga bilo mogoče rešiti v mednarodnem okviru. Dr. Stressemanu je izjavil, da sprejema z zadoščenjem na znanje izjavo francoskega ministrskega predsednika, da nima političnih, niti osvojevalnih namenov. S to izjavo pa ni mogoče združiti načina rešitve, ki govori o gospodarski in politični oцепitvi Poruhrja in renskih dežel in ki zapira pot rešitvi, ki bi jo Nemčija mogla sprejeti. Nemčija upa, da bodo zavezniki v okviru skupnega sporazuma med seboj in z Nemčijo našli pot, ki bo spravila v sklad upravičene zahteve nemškega gospodarskega razvoja. Dr. Stressemanov govor je napravil v Franciji dober vtis in se smatra za dokaz, da hoče nemška vlada doseči odkrit sporazum s Francijo. Francoski listi izražajo le obžalovanje, da se državni kancelar ni izrazil natančno o reparacijskem vprašanju in obljubil, da se ustavi pasivni odpor. Dr. Stressemanov govor pomenja korak k izboljšanju položaja. Angleški ministrski predsednik Baldwin je potoval v Pariz, kjer se je sestel s Poincarejem. Oba državnika sta se posvetovala o rešitvi perečega nemškega vprašanja.

Mir s Turčijo. Angorska narodna skupščina je z 215 proti 20 glasovom ratificirala mirovno pogodbo, sklenjeno v Lausanni. Turški guverner v Carigradu je zavezniki vrhovnim komisarjem objavil sklep angorske narodne skupščine, ki so ga sporočili poveljnikom zaveznikiških čet, ki so dobile ukaz, da mesto izpraznijo. Izpraznitev je bila takoj odredjena. Turške čete vkorakajo v mesto šele po popolnoma končani izpraznitvi.

Iz Goriškega.

Če premotrivamo narodnostne razmere Slovencev na Goriškem z onimi pod nekdanjo avstrijsko vlado, vidimo grozno nasilstvo italijanske vlade, da naravnost negacijo slovenstva, slovenske narodnosti. Ob času prevrata so Italijani obljubljali Slovincem na ogromnih plakatih z velikimi črkami v slovenskem jeziku rešenim iz avstrijske sužnjosti srečno bodočnost pod svobodnim solncem Italije in njihovo peterožarno zvezdo. Toda zopet se je izkazala

starodavna italjska hinavščina in peklenjska lažljivost. Evo dokazov!

Pred letom 1918. si smel, da imel si pravico, rekurirati tudi na Dunaj — centralni vladi — v svojem maternem jeziku, in sicer z uspehom. Saj so tam imeli v mnogih uradih tudi slovenske, vsaj slovenščine zmožne uradnike. Danes mora slovenski župan pod italijansko vlado celo svoj dnevnik voditi v italijanščini, četudi je ni zmožen. Ukaz je ukaz! Gorje županu, ki bi se uprl! Takoj dobi naslednika v osebi kakega fašistovskega komisarja in lahko si mislimo posledice za odstavljenega župana in zlasti za kako zadolženo občino, kakor so večinoma vse.

Avstrija celo štirirazrednicam ni usiljevala nemščine, a pri nas uči sedaj že na enorazrednici italijanski maestro nedolžno deco prepevati arditsko himno. Močno se je okrepila italijanska ideja tudi 29. junija, — na sv. Petra dan, — ko so otroke, iz vsake šole vsaj po enega, tirali v Rim na grob neznanega vojaka, med tem ko so doma šest do dvanajsetletni šolarski junaki prisegali pri italijanski trobojnici večno zvestobo in udanost Veliki Italiji, seveda v laškem jeziku. Če taka prisega ne drži, potem...!

In kako je sedaj pri sodnijah? Svoj čas bi bili smatrali za kulturni škandal, ako bi sodnik ne dal prilike obtožencu, da se zagovarja v svoji materinščini, temveč bi ga silil, da poda svojo izpoved v jeziku, ki bi ga ne bil zmožen. Pojdemo le sedaj v Gorico na okrožno sodišče! Lahko se ti primeri, da srečaš v sodni dvorani sodnika zmožnega slovenščine, advokata Slovence, priče Slovence... pa, ako hočejo pričeti razpravo, si morajo poiskati tolmača, da se ves akt izvrši v uradnem jeziku — sveti italijanščini. Za počt! In tako je po vseh uradih! V Avstriji je bilo vsaj uradno priznana enakopravnost jezikov, a v Italiji je slovenščina proglašena za tuj jezik — lingua straniera.

Svojedobno so imeli obrtniki, gostilničarji, sploh vsaka firma, na svojih hišah napise v njim ljubem jeziku. A sedaj — Bog ne daj! Napisi morajo biti tudi v krajih, kjer ni nobene italijanske duše, dvojezični, in sicer črke do milimetra enake, seveda italijanske na prvem mestu.

Med živimi bitji smatra Italijan za najnevarnejši objekt slovensko inteligenco, v prvi vrsti kajpada duhovščino, ki je edina v celoti ostala zvesta svojemu narodu in ni iskala zavetja pred laškimi zatiralci v Jugoslaviji po zgledu mnogoterih drugih, ki bi radi in so tudi postali na-

rodni mučeniki brez trpljenja. Med mrtvimi stvarmi je pa Italiji najnevarnejša slovenska trobojnica, katere se Italijan bolj boji kakor hudič križa. Mimogrede bodi omenjeno, da mi Slovenci sploh nimamo pojma, kako Italijan obožuje svojo bandiero. Ali ni ukazano, da morajo šolarji dvakrat na teden defilirati mimo trikolore in jo pozdravljati? Naravno je, da italijanska duša ne prenese nobene druge trobojnice. To je že malikovanje: mi prisegamo pri Bogu, a oni pri zastavi!

Najžalostnejše je, da je italijanski nacionalizem prodril celo v svetišče Gospodovo! Verno ljudstvo kar ni moglo doumeti žalostne novice, da so njemu tolikanj priljubljeni oo. kapucini pregnani iz njihovega večstoletnega samostanskega zatišja v Gorici in da čaka ista usoda tudi druge sinove sv. Frančiška v starodavnem svetokrižkem samostanu na Vipavskem. Do 70.000 sv. obhajil se je na leto podelilo v prenovljeni kapucinski cerkvi v Gorici! Ta številka pove jasno, kaj so bili slovenski kapucini slovenskemu ljudstvu na Goriškem. Kaj pa bodo italijanski patri ljudstvu, kaže že sedaj prazna cerkev s praznimi spovednicami. Čuje se, da se je stvar odločila preko običajnih inštantc. Težak odgovor čaka vsekakor pred Bogom tiste Judeže med italijansko duhovščino, ki so zakrivil preganost slovenskih kapucinov s svojimi hudobnimi informacijami pri rimski kuriji. Ali niso usmiljenja vredni tisti Slovenci in Hrvatje v Istri, katerim je odvzeta celo božja beseda v maternem jeziku in ki si morajo celo svojo vest olajševati v tujem jeziku? Da bi ne bila resnična sledeča anekdota, ki se je prigodila v Istri! Pripoveduje se o nekem ljudem vsiljenem italijanskem duhovniku, ki ne zna niti besedice hrvatski, da se je posluževal svoje služkinje kot tolmača pri spovedovanju. Sam „pobožni“ Mussolini se je začudil, ko je izvedel za ta slučaj! Bog se usmili in reši to ljudstvo!

Oglejmo si še gospodarske razmere! Ljudje pravijo: „Odkar je ta Lah tlè, pa ni poštenega vremena!“ Po vipavski dolini jih zdelava burja, drugod pritiska suša; kadar suše ni, so nalivi, tako, da že par let ni nobene splošno dobre letine. Še bolj kakor slabe letine ogrožajo gospodarsko stanje zaprte meje. Vino, glavni vir dohodkov, je šlo včasih na Dunaj in Prago po dobrih cenah. Sedaj ga morajo ali popiti doma ali pa prodajati po nizkih cenah, posebno ob dobri letini — kakor lansko leto. — Za sadje so ljudje preje dobili na lahek način lepe denarce; tudi

to se je zasukalo. Gorenjec more ob zidu svoje hiše zrastle marelce prodati celo po 80 kron, a v Vipavski dolini so ljudje prisiljeni prodajati jih po 60 centesimov do 1 lire, kar je v našem denarju precej manj kot 80 kron. In tako je z vsem. — Nič čudnega ni, ako si ljudstvo želi pomagati z begom v Ameriko, ali kaj, ko je število teh srečnih in izvoljenih tako zelo omejeno. Davki postajajo čim dalje neznosnejši. Pri vsakem litru plačaj 20 cent. davka! Če hočeš žganje kuhati, pa boš plačal 5—6 lir od litra! Izžemajo povsod, kjer se da; ubogi kmet pa plačaj! Sploh se čuti, da lezemo v kolonske razmere. V mnogih krajih že sedaj ljudstvo globlje tiči v dolgeh kakor pred vojsko.

S kraljem Davidom vzdihujemo: Odkod nam bo prišla pomoč?

POLITIČNE VESTI.

† **SLS in Radić.** Belgraj. »Vreme« je poročalo te dni, da se je 23. t. m. vršila v Ljubljani seja vodstva klerikalne stranke, kateri je prisostvoval tudi njen vodja dr. Korošec. Na seji se je razpravljalo o stališču klerikalne stranke povodom odhoda Stjepana Radića v inozemstvo. Radikalna »Tribuna« je poročala, da so se 22. t. m. vršila v Zagrebu posvetovanja Radićevih pristavev. Teh posvetovanj so se udeležili tudi delegati klerikalcev in muslimanov. Razpravljalo se je o splošni situaciji ter so posebno klerikalci bili ogorčeni radi Radićevega bega. Sklepi federalističnega bloka se drže v največji tajnosti. Vendar pa je več nego gotovo, da bodo muslimani in klerikalci izstopili iz bloka in začeli separatno akcijo. V bloku samem pa je mnogo nezadovoljnih, ki prete, da se odcepijo in ustanove novo stranko. »Slovenec« je poročal, da se je 23. t. m. vršila v Subotici seja bunjevačko-šokačke stranke, na kateri se je razpravljalo o tem, kakšno stališče ima zavzeti stranka napram potovanju Stjepana Radića v inozemstvo. Storil se pa ni noben skep, ker hoče stranka počakati na sklep vodstva SLS, po katerem bo uravnala bunjevačko-šokačka stranka svoje stališče. Nadalje poroča »Slovenec«, da je predsedstvo HRSS dobilo dva pisma od Radića iz Londona, eno od 21., drugo pa od 22. avgusta, v katerih javlja, da je prišel v stik z mnogimi uglednimi angleškimi političnimi osebami ter jih informiral o hrvatskih razmerah in da vlada v Angliji veliko zanima-

nje za naš notranjepolitični položaj. Iz pisem se pa razvidi, da Radić dosedaj še ni prišel v stik z zastopniki angleške vlade. — Kakor je videti iz raznih vesti, iščejo klerikalci pota, da bi zajadrali v vladni veter. Bogve, kakšna bo tista avtonomija, ki jo bodo v novi struji dosegli?

† **Pogajanja med radikali in klerikalci.** Belgrajska »Pravda« doznava iz vladnih krogov, da pride koncem tega tedna v Belgrad dr. Korošec, da nadaljuje razgovore z radikali glede vstopa klerikalne stranke v radikalno vlado.

† **Likvidacija pokrajinske uprave v Zagrebu.** Pokrajinska uprava v Zagrebu je dobila iz Belgrada ukaz, da v najkrajšem času izvrši vse posle, ki se tičejo administrativne razdelitve države. Vsi odseki zagrebške pokrajinske uprave delajo na razdelitvi spisov in budgeta. Pravijo, da bo v najkrajšem času prišel iz Belgrada tudi ukaz za likvidacijo klerikalne avtonomistične politike v Sloveniji. Ubogi klerikalni avtonomisti!

† **Pričetek parlamentarnega dela.** Finančni odbor bo imel sejo 3. septembra. Na tej seji bo finančni minister predložil proračunske dvanaestine za oktober, november in december. Do tega časa vsaj moramo počakati, da bomo videli, kakšno pozicijo bodo zavzeli naši klerikalci v svoji opoziciji proti vladi. Po vseh znamenjih se sodi, da se bodo vrnili k svojemu staremu načelu: V Belgradu centralisti, doma avtonomisti!

† **Povratak ministrskega predsednika Pašića.** Kakor poročajo, se min. predsednik Nikola Pašić vrne v Belgrad okoli 10. septembra. Pašić je imel v Parizu važne politične sestanke s francoskimi državniki. Ko se vrne Pašić v Belgrad, bo padla odločitev vlade glede ukrepov proti Radiću in njegovi akciji v inozemstvu. Ob tej priliki se bo bržkone tudi odločilo, ali se dr. Korošec loči od Radića in približa radikalni stranki.

† **Redukcija uradništva.** V ministrstvu za agrarno reformo je bil pred dnevi podpisan ukaz o redukciji večjega števila nižjih uradnikov pri agrarnih uradih na podlagi člena 76 zakona o civilnih uradnikih. Star pregovor pravi: Male obešajo, velike spuščajo.

† **Združitev slovenske samostojne kmetijske stranke z zemljoradniki.** Listi poročajo, da so se povodom kongresa v Čurugu sestali poslanci zemljoradniške stranke in zastopniki slovenskih kmetijcev. Sklenili so, da se spoje v eno politično skupino. Slovenci sprejemajo program

zemljoradniške stranke z nekaterimi izpremembami. Sklenjeno je bilo, da slovenski kmetijci ohranijo pokrajinsko organizacijo saveza zemljoradnikov. V smislu sporazuma bo poslanec Pucelj takoj vstopil v zemljoradniški klub. Slovenski kmetijci pošljejo v glavni odbor zemljoradniške stranke svoje delegate.

† **Nov minister za socialno politiko.** Dne 24. avgusta je bil podpisan ukaz, s katerim se imenuje za ministra za socialno politiko narodni poslanec dr. Dušan Peleš, ki je bil naslednji dan zapriščen in je takoj prevzel posle od dr. Ninka Perića, ki je bil do sedaj namestnik ministra v tem resortu.

† **Razmejitev med Jugoslavijo in Rumunijo.** Pred dnevi se je dosegel definitivni sporazum glede določitve meje na suhem med Jugoslavijo in Rumunijo. Prihodnje dni se bo proučevalo vprašanje razmejitve na Donavi.

INOZEMSKÉ VESTI.

* **Umor bivšega bolgarskega poslanika.** Na bivšega posl. Stambolijskijeve vlade Daskalova je bil v Pragi izvršen atentat. Atentator neki 26-letni Atanas Nikolov iz Sofije, je izstrelil proti njemu štiri strele iz revolverja. Dva strela sta težko ranila Daskalova, ki je na poti v bolnišnico izdihnil. Njegov spremljevalec dr. Bojadjev je bil le lahko ranjen. Atentator je bil prijet.

* **Odprava vizuma na potnih listih.** Praška »Tribuna« poroča, da bodo na prihodnji konferenci male antante v Marijinih Laznih razpravljali tudi o tem, da se odpravi vizum na potnih listih v prometu med državami male antante.

* **Praška vlada prepovedala biko-borbe.** V času sedanjega velesejma v Bratislavi so nameravali tamkaj prirediti tudi bikoborbe. Prišlo je tja več toreadorjev in njihovih spremljevalcev. Praško ministrstvo notranjih zadev je iz humanitarnih razlogov prepovedalo bikoborbe in je o prepovedi obvestilo ministrstvo za Slovaško v Bratislavi, ki je ukrenilo nadaljnje odredbe. Podjetja so vložila proti državi tožbo na plačilo odškodnine v znesku četrtr milijona čk.

**Naročajte in razširjajte
„Ljudski tednik“!**

DNEVNE VESTI.

— **Umrla je** pretekli teden v Mirni na Dolenjskem ga. Neža Kolenec v 73. letu starosti, mati ravnatelja gospoda Fr. Kolenca v Ljubljani ter trgovca g. Kolenca v Mirni. Pogreb se je vršil v soboto. Spoštovani rodbini naše iskreno sožalje!

— **Kralj Aleksander v Mariboru.** V torek popoldne je došel kralj Aleksander v spremstvu princa Arzena v Maribor, da si kot pokrovitelj industrijsko-obrtne izložbe ogleda prireditve. Po ulicah, okrašenih v državnih in narodnih zastavah, zlasti pa še pred razstaviščem se je nabrala ogromna množica ljudi, ki je prirejela kralju na vsej poti skozi mesto burne ovacije. Pred vhomom so pričakovali kralja civilni in vojaški dostojanstveniki. Kralja je pozdravil v imenu mesta Maribora župan Grčar, na razstavišču pa predsednik upravnega odbora Križnič. Kralj si je nato ogledal razstavo ter je za vse izdelke našega obrtništva in industrije kazal živo zanimanje in se o njih zelo laskavo izrazil. Po razstavi se je kralj s princem Arzenom med navdušenim vzklikanjem prebivalstva v avtomobilu povrnil zopet na Bled.

— **Otvoritev ljubljanskega velesejma** se udeleži v soboto dopoldne tudi kralj Aleksander.

— **Obisk iz Srbije na ljubljanskem velesejmu.** Upravi ljubljanskega velesejma je prijetna dolžnost naznaniti, da je obisk kupcev iz Srbije prijavljen v tako visokem številu, kot še nikako leto poprej. Odlični srbski listi se zavedajo važnosti ljubljanskega velesejma y svrhu medsebojnega zblizanja gospodarskih krogov iz cele naše države, kar je v največjo korist narodnemu gospodarstvu naše mlade kraljevine in opozarjajo z mnogobrojnimi noticami tamošnje pridobitne kroge na ljubljansko prireditev. En sam list v Belgradu rovari proti velesejmu ali iz neinformiranosti ali šovinizma, vendar pa to nima pomena na resno srbsko javnost. Pride čas, pride tudi drugo prepričanje.

— **Dr. Milan Ogrizović †.** V soboto je umrl v Zagrebu odlični hrvatski pisatelj in dramatik Milan Ogrizović, znan kot avtor priljubljene drame »Hasanaginica«.

† **Gospa Danica Hrističeva.** V torek ponoči je na Bledu nenadoma preminula, zadeta od srčne kapi, gospa Danica Hrističeva, prva dvorna dama kraljice Marije. Pokojnica je bila znana kot vneta delavka na karitativnem polju. Bila je predsednica »Narodnega ženskega zaveza«. Njej gre zasluga, da se je kraljica zainteresirala za »Dečji dom« v Ljubljani in mu darovala 50 tisoč dinarjev. Z njenim prizadevanjem je imela prireditev »dečjega doma« na

Somišljeniki, prispevajte v tiskovni sklad!

Bledu velik gmotni uspeh 31 tisoč dinarjev. Časten ji spomin!

— **Podpora oškodovancem po toči.** Minister za kmetijstvo je zahteval od finančnega ministra kredit, da bi mogel izplačati podporo poljedelcem, ki so bili oškodovani po toči. Finančni minister je njegovo zahtevo odklonil.

— **Zadnja številka »Ljudskega tednika«** od 23. avgusta je bila pomotoma označena kot 30., a velja kot 29., kar naj p. n. naročniki blagovolijo upoštevati.

— **Verske vaje v srednjih šolah.** Ministrstvo prosvete je izdalo na vsa ravnateljstva srednjih šol ukaz, naj ravnatelji pazijo, da gojenci obiskujejo službo božjo.

— **Avtomobilska nesreča pri Rogaški Slatini.** V nedeljo popoldne se je zgodila med Radečami in Rogaško Slatino težka avtomobilska nesreča. Tovarnar Salomon Abraham iz Pančeva v Vojvodini se je odpeljal popoldne s svojo ženo Gizelo, svakom Edom Bernsteinom in njegovo ženo Rozalijo iz Rogaške Slatine proti Radečam, kjer ima tovarno koč. Avtomobil je drvel z največjo naglico. Nekaj kilometrov od Rogaške Slatine je oster ovinek. Šofer je prekasno opazil nevarnost in ni mogel več zmanjšati brzine. Avtomobil se je na ovinku zvrnil v jarek in pokopal pod seboj celo družbo. Gizelo Abraham so potegnili izpod avtomobila mrtvo; njeno telo je bilo popolnoma zmečkano. Uradnik Edo Bernstein in šofer sta bila samo lahko ranjena, tovarnar Salomon Abraham in Rozalija Bernstein pa sta dobila težke poškodbe. Gizela Abraham je bila stara okoli 60 let. Šoferja so orožniki aretirali in ga izročili sodišču.

— **Tihotapstvo s saharinom v Celju.** Dne 17. t. m. je v celjski kavarni »Evropa« v spremstvu domačih redarjev komisar železniške policije v Zagrebu g. Tkalevič aretiraj celjskega carinika Evgena Grünwalda in njegovo soprogo. V zadnjih 14 dneh je komisar Tkalevič izsledil na zagrebškem kolodvoru ponovno večje množine saharina in cigaretnega papirja, vedno zavito v stare cunjje. Vsega skupaj je našel tako 13 zabojev tega vtihotapljenega blaga. Zagrebška policija je uvedla takoj tajne poizvedbe in posrečilo se ji je dognati lastnike saharina in cigaretnega papirja v osebah bosanskih židov Baruha Lowija, Finzi Mayerja in drugih. Preiskava je dognala, da vodijo niti tihotapstva tudi v Celje, kjer se pogosto carini za Zagreb namenjeno blago. S pomočjo celjske policije je bil kmalu ugotovljen glavni krivec Evgen Grünwald, ki je sprva

tajil vsako krivdo, končno pa priznal, da je na celjskem kolodvoru, kjer je opravljal carinjenje poštnih pošiljk, prikril za Zagreb namenjene pošiljke saharina in cigaretnega papirja ter jih pošiljal nezacarinjene v Zagreb. Poslal je samo v zadnjih štirinajstih dneh 18 zabojev, ki predstavljajo večmilijonsko vrednost. Dobil je zato 25 tisoč dinarjev »nagrade«. Pri hišni preiskavi so našli pri njem 30 tisoč dinarjev, ki jih je bržčas tudi nabral s podkupninami. V Celju je splošno znano, da živi Grünwald, ki je žid iz Osijskega, njegova žena pa mažarska židinja, silno razkošno in potratno. Preiskava o aferi se nadaljuje. Niti vodijo deloma v Zagreb, deloma pa v Maribor, kjer je tudi kompromitiranih več oseb. Grünwaldovo ženo so začasno izpustili, Grünwald sam pa pride bržkone že pred jesensko zasedanje celjske porote.

— **Griže.** Posesnikov sin Franc Tepež in njegov oče sta se sprla, oče je potegnil nož ter zadal Francetu smrtno rano.

— **Sprememba posesti.** V nedeljo 26. t. m. je kupila trdka Dolenc in Hudovernik Prymovo tovarno meril na Polzeli. Last omenjene trdnice je tudi graščina Prebold.

— **Cerkev zgorela.** Prejšnji teden je nastal v podstrešju cerkve v Bači požar, ki se je tako hitro razširil, da je zgorela cerkev in še štiri druga poslopja do tal. Škoda znaša 3.000.000 Din.

— **Češkoslovaški industrijalci v Jugoslaviji.** Češkoslovaški industrijalci prirede meseca oktobra reprezentativno potovanje v Jugoslavijo. Obiskali bodo vse važnejša industrijska središča kakor Maribor, Ljubljano, Jesenice, Tržič, Zagreb, Karlovec, Belgrad, Zenico, Sarajevo, Split in nekatera druga dalmatinska mesta. Gostje, okoli 300, si ogledajo tudi falsko elektrarno in tovarno za dušik v Rušah. V Belgradu se bo vršila velika konferenca z jugoslovanskimi gospodarskimi krogi.

— **Za one, ki potujejo v inozemstvo.** Naši državljani, ki potujejo z našimi pravičnimi potnimi listi v inozemstvo, smejo vzeti s seboj: v Švico 3000 francoskih frankov in 1000 Din; v Italijo 3000 lir in 1000 Din; v Čehoslovaško 3000 češkoslovaških kron in 1000 Din; v Francijo in Anglijo 3000 francoskih frankov in 1000 Din; v Nemčijo, Madžarsko, Poljsko, Rumunijo in Bolgarijo pa v valuti omenjenih držav 3000 Din in 1000 Din v naši valuti.

— **Stavka naših mornarjev v Jadranu** je končana.

— **Novo delniško brodersko društvo.** Na podlagi sklepa ministrskega sveta z dne 22. t. m., je pooblaščen minister za promet, da osnuje privilegirano delniško brodersko društvo. V to brodersko društvo bo razven tega, da se mu bo prepustil celokupni plovni park, kakor tudi vse obstoječe zgradbe in material na osnovi komisijske cenitve, lahko vstopilo tudi srbsko pooblaščen brodersko društvo, kakor tudi ostala privatna domača broderska društva in lastniki brodov s svojim parkom in sicer ravnotako na podlagi komisijske cenitve, ako se zato prijavijo ministrstvu za promet najpozneje do 1. oktobra. S strani vojnega ministrstva za promet je določena komisija za pregled poškodovanih brodov v naših pristaniščih v Dalmaciji. Ta komisija je odpotovala v Dubrovnik. Ta komisija bo obhodovala vse naše luke, po povratku pa bo podala podrobno poročilo. Po tem poročilu se bo začelo takoj s popraviljem brodov, ureditvijo luk, gradbo ladjedelnic in moderno ureditvijo obali.

— **Čevlje kupujte od domačih tovarov.** Peter Kozina z znamko Peko, ker so isti priznani najboljši in najcenejši. Glavna zaloga na debelo in drobno Ljubljana Brešt. 20, ter Aleksandrova cesta št. 1.

Ljubljanski velesejem.

V soboto, dne 1. t. m. se slovesno odpravi Ljubljanski velesejem, tretji v naši osvobodni domovini. Tretjič bo slovenska pridnost, jeklena volja in stremenje za čim večjim gospodarskim razmahom slovenske pokrajine žela priznanje, ki pa ne bo samo njeno, ampak last cele, zedinjene domovine.

Govoriti, kakšne važnosti so velesejmske prireditve za našo industrijo, je danes skoro brezpredmetno, ker je to že naši deci po šolah znano. Če je pa za velikega industrijskega važno, da se seznanimo s konkurenčnimi proizvodi ostalih tu in inozemskih tvrdk, kaj šele pomenijo najraznovrstnejši predmeti obrti in male industrije za splošno medsebojno spoznavanje in izpopolnjevanje najraznovrstnejših stikov. Občinstvo, navadno ne gospodarsko zainteresirano, pride na velesejem ter si ogleduje pester izdelke in si kvečjemu zabeleži tvrdke, kjer si v nadrobni nakupu more omisliti dopadajoče blago. Za trgovce in obrtnike pa je velesejmski ogled povsem drugačen. Ti neposredno kupujejo ali pa premišljeno študirajo razstavljene predmete, jih primerjajo ter na podlagi

takega strokovnega ogleda razmišljajo o svojih bodočih nalogah in delih. Veliko je še mest po Sloveniji, kjer bi se lahko spričo pogonske vodne sile in drugih okoliščin mogle ustvariti cvetoče obrti in industrije. Ljubljanski velesejem je najboljši dokaz, kam lahko pridemo v najkrajšem času iz najskromnejših začetkov, ako se posvetimo podjetnemu in vstrajnemu delu. Ko ogleduješ posamezne razstave udeležnikov, se ti večkrat zgodi, da zamaknjen občuduješ vzorno skrbno in lično opremo, nehote se začneš zanimati tudi za tvrdko, za njen postanek in razvoj in končno za dušo podjetja, za lastnika, in našel boš tu ljudi, ki so takorekoč iz nič ustvarili z svojo neumorno podjetnostjo veliko podjetje. Njihovo srečno roko je podprl velesejem, ki jim je omogočil, da jih je svet spoznal in jim dal priliko, da se razširijo in zrastejo.

Tako se je ljubljanski velesejem doslej že izkazal kot veliki klicar samostojnega gospodarskega napredovanja slovenske pokrajine. Slovenija, ki je bila ob preobratu samo jezikovna skupina, se je razvila v gospodarsko enoto in ustvarjajočo pokrajino z veliko bodočnostjo. Še tik pred vojno je nudila prizor gospodarske razkasanosti. Po mestih je bilo nekaj male trgovine, industrija je služila tujeu. Slovensko trgovino in obrtništvo niso združevali centralne in enotne organizacije. Po svetovni vojni se je to razmerje temeljito izpremenilo. Slovenske dežele so dobile neko čudovito gospodarsko enotnost, ki je posledica politične osamosvojitve slovenskega naroda potom jugoslovanske državne svobode. Danes je naše slovensko ozemlje v splošnem jugoslovanskem nekaj posebnega. Predvsem je tu doma najagilnejše ekonomsko delovanje in najzvestejša organizacijska sila.

Eno kakor drugo ne bi bilo mogoče, ako bi v gospodarstvu ne živel enotni narodni duh našega prebivalstva, ki pojmuje novi položaj v državi treh bratov kot tekmovanje za velikimi dobrinami narodno gospodarskega in kulturnega življenja. Z ljubljanskim velesejemom pa ne dokumentiramo samo pridnost slovenskega naroda, njegovo podjetnost in tekmovalno silo, temveč tudi njegovo duševno in gospodarsko enotnost. Prebivalstvo, ki je bilo zmožno kot prvo v jugoslovanski državi uprizoriti velesejme, ki je v stanu organizirati gospodarski proces celokupne slovenske pokrajine na tako soliden in uspe-

šen način, da more tozadevno prednjačiti pred ostalimi pokrajinami države, zasluži upoštevanje in ugled, ki mu pripada po tej delavnosti v novi državni zajednici.

Ljubljanski velesejem dela sam od sebe za ta ugled slovenske pokrajine in njenega prebivalstva. Doslej se je izkazal kot najboljši organizator gospodarske skupnosti slovenskih dežel. Brez dvoma je, da bo ta gospodarska iniciativnost kmalu odjeknila tudi na kulturnem polju, tako da bomo upravičeno govorili o slovenski prestolnici, o beli Ljubljani kot središču in žarišču slovenskega gospodarstva in kulture. Niti eno niti drugo v svoji nedolžni bitnosti ne pomeni ločitve od ostalih gospodarskih in duševnih dogodkov jugoslovanskega naroda in države. Oboje znači prejkoslej za splošno narodno gospodarstvo tekmovanje slovenske pokrajine in prebivalstva z ostalimi pokrajinami naše države. Slovensko gospodarstvo, ljubljanski velesejem, Ljubljana kot slovenska prestolnica, kot središče slovenskega jezika in duševnega življenja, hoče biti samo enakopravna edinica gospodarske in kulturne aktivnosti v popolni, neomejeni bratski zajednici z ostalimi pokrajinami države.

Lepo je tako, da se je v naši beli Ljubljani osredotočilo in organiziralo mogočno delovanje za napredek slovenskega gospodarstva, naše industrije, naše obrti in trgovine. Tudi v gospodarstvu je potrebna centralizacija v spodbujanju, samo ako se ta centralizacija razteza na ozemlje, ki je z gospodarsko-geografičnega vidika enotno in zaokroženo. Povdarek ni tu na slovenskem pridevniku, temveč na gospodarski zaokroženosti podjetnosti in pridnosti. Če bi tako zaokroženost, pridnost in podjetnost zmogla že danes katerakoli druga pokrajina, bi ji to prav nič ne škodovalo.

Vse to samo ponavljamo, kar se je že preteklo leto naglašalo. Zdi se nam to za primerno sedaj, ko se odpravi III. ljubljanski velesejem, ki bo po obsegu in vsebini najpopolnejša gospodarska prireditve cele Jugoslavije.

Pametno je namreč, da zavračamo v skupni državi nenaravne separatizme. Toda enega se moramo okleniti s srcem in dušo, in to je separatizem podjetnosti, dela in aktivnosti.

Žilovo mlado voljo našega naroda, ki si hoče priboriti tako v gospodarstvu kakor tudi na ostalih

poljih človeškega delovanja prvenstvo, najiskrenejše pozdravljamo!

Z evharističnega shoda v Zagrebu.

Udeležencev evharističnega kongresa v Zagrebu nam piše:

Evharistični kongres je nad vse pričakovano veličastno uspel. Hrvatje so pokazali vsemu svetu, da so zavedni katoličani. Hrvatska metropola, mesto samo je bilo skoraj brez izjeme v praznični obleki: z razkošnih palač in ponosnih mestnih stavb raznih slogov so plapolale hrvatske trobojnice. Z oken so visele okusne preproge z raznobojnimi okraski v najrazličnejših nijansah.

Nas Slovence so Hrvatje sprejeli z bratским navdušenjem že na južnem kolodvoru. Tu smo se razvrstili in sicer, najprej moški v narodni noši, duhovščina, potem dekleta v narodni noši in Marijine družbe s svojimi zastavami. Na čelu spreveda je korakala salezijanska godba, ki je svirala ljubke narodne slovenske pesmi. Posebno je zanimala Zagrebčane naša okusna narodna noša. Iz množice se je pogosto čul glas: „Živelci Slovenci, živele Slovenke!“ Med petjem in godbo smo korakali po lici naravnost na Kaptol. Bilo nas je toliko, da je moral tramvaj nad eno uro z obratom čakati. Dospevši na Kaptol nas je pred stolno cerkvijo uniatski škof Nyaradi z ljubeznivimi besedami pozdravil želeč, da bi se bratje Slovenci in Hrvatje na evharističnem shodu okrepili in oživeli v sveti veri.

Popoldne smo si ogledali hrvatsko prestolico. Zvečer pa se je pričel shod v zmišljenem programu v posameznih cerkvah z cerkvenimi govori. Nam Slovincem je bila odkazana cerkev sv. Katarine; žal, da je bila premajhna za toliko tisoč udeležencev. Po vseh cerkvah so ob 9. izpostavili Najsvetejšo v celonočno čiščenje.

Vse cerkve, kjer je bilo sv. Rešnje Telo izpostavljeno, so bile okrašene, tako zunanjsčina kakor notranjsčina. Celo noč so množice — smelo trdim, da nas je bilo nad sto tisoč — molile in pele, čuli so se srčni vzdih, prošnje in zahvale k evharističnemu Bogu. Spovednice so bile obkoljene celo noč in v nedeljo je na tisoče in tisoče vernikov prejele sv. obhajilo. To je bila res sv. noč, blažena noč! Hrvatski narod je prihitel iz vseh pokrajin, kjer bivajo katoličani: iz Bosne, Dalmacije, Prekmurja itd. Kaj značilen je bil tale prizor: Tam od frančiškanske cerkve je hitela gruča črno oblečenih žensk z resnim obrazom in v molitev zatopljenih proti kaptolski cerkvi. Ustavila jih s prijateljem ter vprašava, odkod so in zakaj žalujejo. Odgovorile so: Umro nam je župnik, zato žalimo, bio nam je dobar gospodin. To je bil župnik in poslanec Evetovič v Baču. Hrvatski narod, kako je miloben, vdan in poln ljubezni do dobrega duhovnika!

Ponočno molitev je pač nekoliko motila nevihta, grom in dež, zlasti je lilo proti

jutru. Nekateri so, češ, saj ne bo popoldanske manifestacijske procesije, odhiteli s prvim vlakom proti domu.

Toda mahoma se je začelo proti severu svitati in vremenski preroki so nam napovedali lepo popoldansko vreme. Niso se varali. Solnce je zasijalo ter v par urah osušilo ulice; bili smo gotovi in se veselili popoldanske procesije. Neko skrivnostno razpoloženje je bilo opaziti pri vseh udeležencih. Tisočere množice so se zbirale na Kaptolu, stranski v odkazanih cerkvah, duhovščina pa v kaptolski zakristiji. Točno ob 4. so visoki cerkveni dostojanstveniki odkorakali s svojim spremstvom v katedralo, na čelu jim papežev namestnik, nuncij Pelegrinetti. Isti je z Najsvetejšim dal blagoslov in otvoril sprevod. Prva je korakala vojaška godba, ki je svirala svete pesmi, za njo so bile uvrščene razne cerkvene družbe, belo oblečene deklice, noseč božje podobe, duhovščina in redovniki, dva plemiča ter okrog 30 cerkvenih dostojanstvenikov z mitrami na glavi, slednjič nuncij z Najsvetejšim pod baldahinom. Sledile so častite sestre redovnice in na tisoče in tisoče pobožnega ljudstva. Procesija je pasirala skoraj vse večje mestne ulice ter je trajala nad 4 ure. Ustavila se je na Jelačićevem trgu. Tam je bil postavljen veličasten oltar, okrog katerega so se razvrstile posamezne družbe s svojimi zastavami. Na oltar je postavil nuncij sv. Rešnje Telo in sedaj je hrvatsko ljudstvo z duhovščino vred z vzvišenimi glasom izvršilo posvetovalno molitev evharističnemu Srcu Jezusovemu. To je bil nepopisljiv prizor. Bil je vrhunec slavlja. Slednjič je nuncij podelil z Najsvetejšim sv. blagoslov. Zopet smo se uvrstili ter odkorakali v svetlobi milijonskih luči na trgu in hišah proti Kaptolu. V magično razsvitljeni katedrali smo prejeli zadnji blagoslov in veličasten evharističen shod je bil končan. Bogu v čast — in slavo hrvaškemu narodu!

Kmetijska dela v mesecu septembru.

Med najbolj imenitne svetnike, katere praznujemo meseca septembra, spada sv. Mihael in pratika trdi celo, da narekuje cene poljskim pridelkom: »Kakor veter Mihaela, žitna cena rast bo imela: Bolj ko veter se vzdiguje, višja cena narastuje; če pa veter ponehuje, tudi cena upaduje. Če pa kedaj to ni res, vedi, da je zmota vmes.« Torej vse, kakor kaže, priporočiti se sv. Mihaelu, da nam naredi letos take cene, katerih bo kmet vesel in katere bo tudi zmogel mestni škric — srednja pot je zlata pot.

Razna opravila. Krompir in repo poberejo in spravijo v klet. Mlatev se začne. Očiščeno žito shranimo v žitarici in ga večkrat z lo-

pato premetemo. Žitarica bodi suha in zračna, kdor jo je dobro očistil in zadela vse špranje, se mu ni treba bati, da se bojo lotili škodljivci njegove zaloge. Lan in konoplje moramo tretji, sadje sušimo in zrelo sadje shranimo. Kleti prezračimo. Pripravi seme za jesensko setev. Seme naj bo zdravo.

Živino je treba dobro hraniti, ker jo bomo rabili za težka dela. Polagoma lahko preidemo od sveže krme na suho krmo na ta način, da primešamo sveži krmi nekoliko suhe. Šteti s krmo in misli na zimo! Izbrane slabe živali prodamo. Ovce, o katerih hočemo, da bodo že meseca februarja vrgle mlade, moramo že zdaj pripustiti k ovnu.

Na vrtu. Vročina je prenehala in odslej bomo zalivali zmerom manj. Čebulo, česen in fižol poberejo, proti koncu meseca že lahko porežemo zelje in ga spravimo v klet ali jamo. Glavno opravilo bodi setev zimske solate, karfijske in drugih zeljnih vrst, da bojo sadike pripravljene za pomlad. Sej špinac! Pri špargljih porežemo stebela.

Na polju dovršujemo žetev. Kdor še ni spravil krompirja, naj ga koplje vsaj začetkom meseca septembra ob lepem vremenu. Tudi koruzo spravimo zdaj domov in jo kmalu oličkamo, da se zrnje ne pari. Paziti je treba na proso, da se ne osuje, požeti ga je treba pravočasno. Na njivo, katero smo očistili plevela, sejemo pšenico po okopavini in detelji; če je zemlja rahla, jo preorjemo 14 dni poprej. Najbolje sejemo ob vlažnem vremenu in v vlažno zemljo. Rž sejemo po okopavinah ali sočivju. Ozimna žita kaže sejati na redko, ker pregosto sejana rada pozebejo. Seje se inkarnatna detelja.

Hmelj se mora pobrati in na primernem prostoru dobro posušiti, hmelje se poreže in pokrije s prstjo. Kolje je treba spraviti.

V sadovnjaku se bliža čas trgatve, ali koliko škode napravijo baš ob tej dobi neuki gospodarji sadnemu drevju, žlahtnemu sadu in samim sebe. Pod drevjem vidiš včasih vse polno črvivega sadja, iz katerega lezejo razne ličinke na dan, si iščejo primerna zimska zavetišča in prinašajo bolezen na zdravo drevo. Uničite črvivo sadje pravočasno! Pri trgatvi ravnajte previdno, ne poškodujte drevja s tem, da obdelate veje s peto, ali lomastite z dolgimi prekljami po njem. Sadje trgamo ob lepem suhem vremenu. Jesenske bruske in jabolka oberemo, preden popolnoma dozori. Češplje in slive, ki so

namenjene za razpošiljanje, potrgamo, ko so zrele, a imajo še nape-to kožo. Za sušenje in mezgo name-njene češplje na lahko ostanejo še dalje časa na drevju. Posebno pa-žnjo je treba posvetiti namiznemu sadju, ki ga moraš obrati ali obtr-gati s posebno pripravo; jabolka malo zasučemo, hruške pa nagne-mo malo navzgor. Pazi, da ne izde-reš peclja!

V vinogradu dozorevajo zgod-nje vrste. Če je zemlja zelo težka, se priporoča, da vinograd začet-om meseca še enkrat okopano. Bolne grozde odreži, zakoplji jih, ali polij jih z živim apnom, da uni-čiš škodljivce.

V vinski kleti je treba dovršiti vse priprave za trgateg. Klet pre-zračí, očisti vse orodje in posode, ki jih boš rabil ob bratvi. V kleti naj bo vedno enokomerna tempe-ratura.

Pri čebelnjaku. V toplejših kra-jih je odevetela ajda že koncem meseca avgusta in v prvi polovici septembra ne najdejo čebele nikjer več nobene paše. Tedaj pa čaka če-belarje obilo opravlja, treba je vse urediti za prezimovanje čebel. De-loma si uredijo čebele same svoje zimsko bivališče, a čebelar mora vedeti, koliko hrane ima vsako ljudstvo v panju, treba je pregle-dati panje in določiti plemenjake za drugo leto. Slaba ljudstva se le težko ubranijo mraza in le močna ljudstva so pogoj za dobro prezi-movanje. Matica naj bo zdrava in plodovita, drugače je bolje, da jo zamenjaš. Že triletna matica ni kaj prida. Čim močnejše je ljudstvo, tem manj rabi medu črez zimo, povprečno računamo 8—12 kg me-du. Kdor ima premalo medu, bo moral seči po sladkorju. Pazi, da se ne pojavi ropanje; ko odevete ajda, je zelo nevarna doba, zato za-takni žrela do polovice.

GOSPODARSTVO.

g III. Ljubljanski velesejem od 1. do 10. septembra 1923. Sejmišče Ljub-ljanskega velesejma obsega 40.000 m², na katerem se nahaja 8 velikih in okrog 60 manjših paviljonov. Semi-šče leži v najlepšem delu Ljubljane pod Tivolskim parkom ob Gospo-svetski cesti, ter je od vseh strani ob-kroženo z divnimi kostanji. III. Ljub-ljanski velesejem, ki se bo vršil pod kraljevskim pokroviteljstvom, bo pre-kosil vse dosedanje. Uprava velesejma je storila vse, da bo ta prireditel v resnici izraz in slika naše gospodarske moči, katera naj pokaže svetu svet

naše industrije in trgovine cele države. Sejmišče je do zadnjega kotička zase-deno ter bo razstavilo 748 razstavljav-cev, med temi 148 inozemskih vele-tvrdk. Blago bo razstavljeno v 21 ve-likih skupinah. Zato koristi vsak sa-memu sebi, ako obišče to prireditel, ker se tukaj vsakemu nudi prilika, da najugodnejše kupi najboljše, pa ven-dar najcenejše blago, ker ga kupi iz prve roke. Posebno lepo priliko daje velesejem obrtnikom in kmetovalcem. Poljedelski kakor tudi drugi stroji bo-do ves čas sejma obratovali, tako da bo vsak videl njihov učinek in se o njihovem delovanju na lieu mesta pre-pričal. Permanentna legitimacija, ki upravičuje posetnika na polovično vožnjo in vedno prost vstop na sejmi-šče, stane 50 Din in se dobi pri vseh večjih denarnih zavodih in pri Uradu Ljubljanskega velesejma. Vstopnica za enkratni obisk pa se bo dobila za Din 15 ob vstopu na sejmišče.

g Naročitev vagonov. Prometno ministrstvo je izdalo vsem postajena-čelnikom naredbo, da smejo naročevati civilne in vojaške osebne vagone sa-mo, ako položijo kavejco 200 Din za va-gon. Brez te kavejce se ne smejo jema-ti naročnine v obzir in oblast, ki do do-ločenega termina ne uporablja vago-ne, mora kavejco obnoviti.

g Ureditel naših trgovskih kon-zulatov. Ministrstvo trgovine je v spo-razumu z ministrstvom za zunanja de-la začelo z delom za ureditev naših trgovskih konzulatov v inozemstvu, da bi se na ta način pomagalo našemu tr-govskemu svetu ter naši trgovini in industriji. Vlada bo dovolila subven-cijo in bo s posebnim pravilnikom uredila pravice in dolžnosti agentov in agencij v inozemstvu.

g Žetev riža v Makedoniji. Po po-datkih ministrstva za poljedelstvo in vode, je žetev riža v Makedoniji po-polnoma zadovoljujoča, tako da bo vsled tega zadoščeno potrebam večjega dela države in se bo torej le manjši del uvažal iz inozemstva.

g Prost uvoz žita in moke na Če-ško. »Prager Presse« poroča, da so uvozna dovoljenja za moko in žito ukinjena in je uvoz teh pridelkov v Češkoslovaško prost.

g Ratifikacija konvencije o južni železnici. Naša vlada je ratificirala sporazum z italijansko vlado od 29. marca 1923., ki se tiče južne železnice. Ratifikacijske listine so poslane v Rim na deponiranje. Tudi italijanska vla-da je ratificirala dogovor glede južne železnice. Vprašanje južne železnice se bo prejkone končno javno rešilo na jesenskem zasedanju sveta Zveze na-rodov.

g Čebelarstvo v Jugoslaviji. V prošlem letu je bilo v naši državi pa-

njev: v severni Srbiji 167.195, v južni Srbiji 56.636, v Črni gori 16.134, v Voj-vodini 33.638, v Hrvatski in Slavoniji 92.000, v Dalmaciji 28.092, v Sloveniji 49.720 in v Bosni in Hercegovini 77.350; skupaj torej 526.575. Po dosedanjem številu panjev bi Jugoslavija dobivala letno 10.431.500 kg medu. Ako bi med računali po 20 Din za kg, tedaj bi ta količina predstavljala letni dohodek v znesku 208.630.000 Din. Izvozili smo me-du v letu 1920. le za 12.998 Din, a leta 1921. za 35.575 Din.

g Svetovna produkcija vina. Mini-strstvo za trgovino in industrijo je pre-jelo podatke o lanskoletni produkciji vina, ki je znašala: v Franciji 69.250.339 hl, v Italiji 35 milijonov hl, v Belgiji 7.437.000 hl, Chile 5.500.000, Portugalska 5.900.000, Madžarska 4.800.000, Argenti-nija 4.700.000, Jugoslavija 4.300.000, Gr-čija 3.500.000, Nemčija 3.400.000, Rumu-nija 1.500.000, Alzacija 1.414.000, Bolga-rija 1.000.000, Češkoslovaška 700.000. Vse ostale države pridelajo pod pol mili-jona hl. Po teh podatkih je znašala svetovna produkcija vina v preteklem letu okoli 175 milijonov hektolitrov.

g Nemško pivo v zamenj za ma-žarsko papriko. Iz Pešte poročajo, da je mažarska paprika v inozemstvu jako priljubljena, zlasti Nemčiji. Nemčija je stavila predlog, da uvozi 10 vagonov paprike ter da v zameno s dovoljenjem mažarske vlade 15.000 hl nemškega piva.

g Vrednost denarja. V Curihu velja 100 dinarjev 5 švic. frankov 75 centov. V Zagrebu velja na borzi 1 dol-lar Din 94.75 do 95.50, 1 češkoslov. krona Din 2.81.

Tržne cene.

Žito. Na zagrebškem trgu so bile 28. t. m. nastopne cene za žito z vojvo-dinske postaje: pšenica, nova, 77—78 kg, srbska 325—330, nova, 78—80 kg, baška 340—350, turščica, žolta 270—280, ječmen za pivovarne 275—285, za krmo 240—260, oves 260—265, moka »0« 575—585, »2« 550—560, »4« 525—550, »6« 450—480, za krmo 200, otrobi drobní 145—155, debeli 200—210, fižol pisani 450—500, beli 450—500.

Prešiči. Na svinjski sejmu v Mari-boru dne 24. tm. se je pripeljalo 185 svinj. Cene v Din veljavi: Mladi pre-šiči 5—6 tednov stari 200—250; 7—9 ted-nov 300—450; 3—4 mesece 450—550; 5—7 mesecev 700—750; 8—10 mesecev 925—1150; 1 leto 1625—2150; 1 kg žive teže 20—22.50, 1 kg mrtve teže 27.50—30. Kup-čija je bila zelo živahna.

Jajca. Pretekli teden so se jajca ku-povala v Jugoslaviji po Din 1.70 in je cena nazadovala od Din 1.95.

LISTEK.

M. Hartman:

Gozdna vojna.

(Dalje.)

»Zato pa grem sedaj tudi nekoliko na polje,« je odgovorila Liduška smehtijaje in ganjena vsled nežnih besed svojega bivšega snubca.

»Jaz te ne bom oviral, kljub temu, da imam povelje, da ne smem pustiti žive duše skozi. Toda,« je pristavil Pepik Pikard, »tako dolgočasno je biti tu sam na straži; ali ne bi hotela nekoliko časa ostati pri meni, da bi se nekoliko porazgovorila?«

»To bi se pač ne spodobilo, da bi bila s teboj sama ponoči na straži,« se je smehtljala Liduška.

»Imaš prav, torej z Bogom!« je zaklical Pepik Pikard.

»Lahko noč!« je odvrnila Liduška in smuknila ob grmovju na stezo, zarezano v zemljo. Tam jo je čakal Zdenko. Plazila sta se ob stenah poti do Litavke, kjer je Zdenko dvignil sestro v roke in jo je prenesel preko potoka. Onstran Litavke sta morala prekoračiti še mlinščico. »Preko brvi ne smeja,« je šepetal Zdenko, »brv vodi tesno ob kladvu in tamkaj naju lahko opazi stari Bureš. Skočiti morava tu preko potoka in iti preko brega do ribnikov, kjer bova v varstvu visokega trsja lahko prišla naprej do starega gradu. Na griču je sicer tudi straža, a jo drži dolgi Vlah. Ta se boji povodnjega moza v ribniku, tišči glavo med nogama in se ne upa pogledati kvišku. Mimo njega bova z lahkoto smuknila in če se bo ganil, ga bo treba samo nekoliko ostrašiti.«

S temi besedami je Zdenko dvignil zopet sestro s tal in skočil z njo preko mlinščice. Potem sta oba plezala navkreber v grič. Kakor veliko mrtvo oko jima je buljil nasproti ribnik, o katerem so govorili, da se skriva v njem povodnji mož, ki pride dostikrat na suho ter zvali samotne popotnike s kopnega v svoj vodeni grad. To je bila v resnici ena najbolj divjih in najbolj samotnih točk v vsej pokrajini. Begunca se za to nista menila; pazila sta na dolgega Vlaha, ki je v resnici tako sedel, kakor ga je opisal Zdenko. Čepel je na tleh, tiščal glavo med noge, držal svojo čopkasto čepico v rokah, ki jih je krčevito stiskal okoli nog, medtem ko je s šklepetajočimi zobmi mrmral molitve, najmanj pa se brigal

za puško, ki je ležala poleg njega v travi. Ko je začel korake Zdenka in njegove sestre, je zaklical, ne da bi dvignil glavo ali pa sploh spremenil svoj položaj: »Kdo je? Kdo prihaja? Vsi dobri duhovi časte svojega Gospoda in Boga! Ako si kdo izmed hudobnih duhov, pojdi proč, nad menoj nimaš oblasti, jaz sem se izpovedal in obhajal šele za Veliko noč. Češčena si Marija, milosti polna, blažena si med ženami! — Oče naš, ki si v nebesih! Sveti Janez Nepomuk, prosi za nas!«

Begunca sta se spogledala in se smehtljala, ko sta smuknila mimo dolgega Vlaha. Zdenko ni mogel drugače, da se ne bi nekoliko pošalil. Priklonil se je in pograbil za puško pogumnega stražnika. Ko sta pa došla ob vzhodu griča v trsje, je dejala Liduška, katere znamenj Zdenko prej ni razumel in ki se je šele sedaj upala izpregovoriti: »Ako dolgi Vlah jutri zjutraj ne bo imel puške, ga bo Peter Bureš pustil še ustreliti. Peter Bureš rad posnema vojaške običaje; — vseka-

kor ga pa bo zaprl za daljši čas. Ti bi mu ne smel vzeti orožja, Zdenko!«

»Zasrbelo me je v prsih,« je odgovoril Zdenko s pritajenim smehom, »preveč me je mikalo, da ne bi vzel pogumnemu možu njegove puške. Oče bi orožje lahko prav dobro rabil za svoje zadeve z vlado. Ali vidiš bavarskega leva z dvojnim repom, vžganega v kopito? Pa ti imaš prav, ubogi dečko naj ne trpi radi tega, ker naju je pustil brez vsake nevarnosti skozi. Nesem mu puško nazaj.«

»Ne, za božjo voljo, ti ne smeš zopet tja. Ako te vidi, bo vzdignil morebiti hrup!«

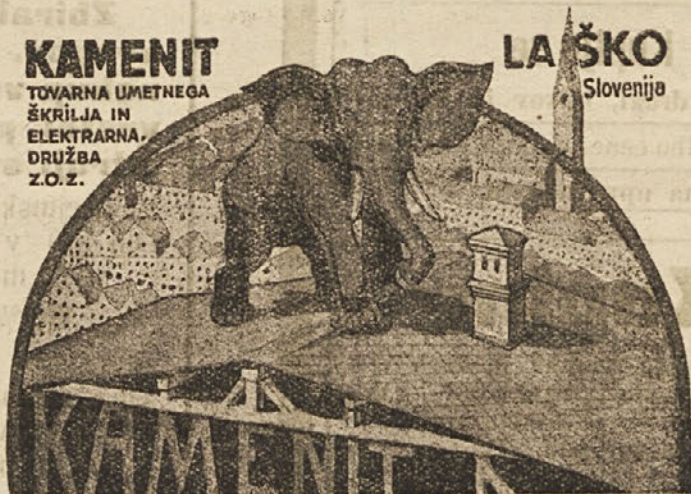
»Bodi mirna,« je dejal Zdenko, »s tem bom kmalu gotov.«

Iztrgal se je iz rok Liduške in se splazil brez glasu kakor kača zopet v hrib. Vlah, ki se je zopet opogumil, ko so potihnili plazeči koraki v njegovi bližini, je dvignil svojo glavo ter nato počasi in previdno odprl svoje oči. Tu je prišla naen-

EKSPORT „JUGOEKSIM“ IMPORT
trgovska družba
Vekoslav Pele in drugovi v Ljubljani, Vegova ulica 8
Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

KAMENIT
TOVARNA UMETNEGA
ŠKRILJA IN
ELEKTRARNA-
DRUŽBA
Z.O.Z.

LAŠKO
Slovenija

Azbečno - cementni škrilj
znamke „KAMENIT“
dobavlja tovarna „KAMENIT“ na Laškem.
Proračuni in obiski brezplačno!

krat od strani domovja povodnje-ga moža, od ribnika gor, temna po-stava, ki se je plazila proti njemu. Prijela ga je groza, hotel je zavpiti, pa ni mogel. Nehote je pograbil na stran po svoji puški, ki je pa ni na-šel. Lasje so se mu dvignili pokonci od groze, ko mu je isto orožje, ki ga je iskal, padlo iz rok prikazni žven-ketaje pred njegove noge. Ni se ga upal dotakniti, temveč se je preva-lil stokaje na trebuh, tiščal obraz v tla in mašil si s prsti ušesa, ko se je minuto kasneje začulo od ribnika grozno krohotanje.

Razgovor s Pepikom Pikardom in napor, ki ga je izvršila, njen strah in notranje ganutje, ki ga je skušala zakriti pred njim, nazad-nje dogodek z dolgim Vlahom, vse to je Liduški povzročilo, da je ne-koliko pozabila na svojo boleš, da se je celo razvedrila in da je kora-kala sveža kakor mlada srna poleg svojega brata, ne da bi se zmenila za ostri veter, ki ji je pihal okoli komaj odetih prsi, niti za ostro ka-menje, ki je rezalo v njene male boste noge. Pričela se je celo veseli-ti, da bo zopet videla svojo rojstno vas in svojo žalujočo mater, katero je hotela potolažiti. Hitela sta ob drugem ribniku, ob ovčariji, ob ma-lem gozdu, dokler nista dospela do malega griča, ki so ga imenovali Stari grad in v čegar notranjosti je sedaj spal Peter Bureš, naslonjen na prsi svoje ciganke.

(Dalje prih.)

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupijo se

brzojavni drogi, bukov in hrastov
les z navedbo cene in mere. Ponudbe
na upravo lista.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst
rezanega in okroglega lesa. — Po-nudbe z »noto«, obveznimi cenami in
dobavnim časom pod »Prodám« na
upravo »Ljudskega tednika«.

Nov pisalni stroj

znamke »Stoewer Record« se prodá.
Naslov pove uprava lista.

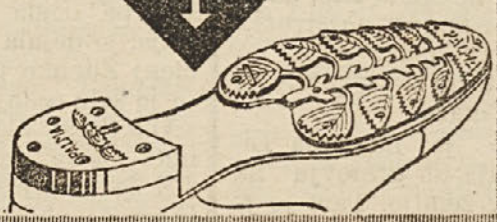
Nosite Palma

kaučuk
pete!

Boljše in cenejše
so kot usnje.

kaučuk
potplate!

Elastična hoja,
varstvo proti vlaži.

Obiščite III. Ljubljanski velesejem

od 1. do 10. septembra 1923.

**Zbirališče vseh gospodarskih
krogov. Najugodnejša prilika za
nakup vsakovrstnega blaga. Prvo-
vrstni poljedelski in gospodarski
stroji svet. znamk po tov. cenah.**

Velesejmska legitimacija, katera se dobi (za ceno
Din 50) v trgovskih zbornicah in v bankah v
vseh mestih naše države, opravičuje na

50% popust na železnicah

za osebne vlake in brzovlake št. 13 in 14. —
Znižana voznina na parnikih jugosl. paroplovnih
družb. — Vstopnice za enkratni obisk velesejma
se bodo prodajale po Din 15.— v blagajnah
ob vhodih na sejmišče.

Stanovanja preskrbljena!